

PRACOVNÉ SKÚSENOSTI

Konzultant, 2016-

Poradca pre rôzne projekty v oblasti finančného sektoru a zdravotníctva. Príprava dokumentácie pre získanie licencie špecializovanej fintech banky v Litovskej republike pre spoločnosť TrustPay, a.s.. Poradenstvo v oblasti regulácie P2P pôžičiek a crowdfundingu pre spoločnosť Zinc Euro, a.s..

Poradca predstavenstva a člen Dozornej rady Sberbank Slovensko, a.s., 2012-2015

Príprava stratégie banky po jej nepriamom prevzatí Sberbank Rusko, starostlivosť o vybranú triedu klientov, starostlivosť o vzťahy banky s NBS a MF SR.

Člen predstavenstva a riaditeľ Sekcie ekonomiky, Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s., 2010-2012

Finančné riadenie zdravotnej poisťovne, riešenie problému deficitného hospodárenia a ozdravenie zdravotnej poisťovne. Dokončenie zlúčenia VšZP, a.s. a SZP, a.s..

Viceguvernér, Národná banka Slovenska, Bratislava, 2005-2010

Zodpovedal za oblasť dohľadu nad finančným trhom. Zastupoval NBS v príslušnom výbore ECB a iných medzinárodných inštitúciách. Podieľal sa tiež významne na prechode na menu euro. Podieľal sa rozhodujúcim spôsobom na zlúčení NBS s Úradom pre finančný trh a na vzniku jednotnej regulačnej a dohliadacej inštitúcie pre finančný sektor v SR.

Člen Bankovej rady, Národná banka Slovenska, Bratislava 2004-2005 Externý člen Bankovej rady.

Riaditeľ Úseku analýzy trhov a ombudsman, člen senior manažmentu, Slovenská sporiteľňa, 2001-2004

Zodpovedal za riadenia kvality a kanceláriu ombudsmana banky ako aj za oblasť analýzy finančných trhov. Bol členom výboru pre riadenie aktív

a pasív (ALCO) a zodpovedal za vzťahy s ratingovými agentúrami a investormi. Podieľal sa na formulovaní stratégie banky počas transformácie i po nej. Zastupoval Slovenskú sporiteľňu v Dozorných radách Univerzálnej bankovej poisťovne, a.s. (2001-2002), a Prvej stavebnej sporiteľne, a.s. (2000-2002). Zastupoval Slovenskú sporiteľňu vo Výbore pre makroekonomické prognózy MF SR (2004).

Generálny riaditeľ Divízie stratégie, Slovenská sporiteľňa, 1999-2001

Zodpovedal za formulovanie stratégie banky v období reštrukturalizácie a privatizácie. Zakladal úsek konsolidovaného riadenia rizík. Podieľal sa na primárnom formulovaní politiky riadenia aktív a pasív v banke. Aktívne sa zúčastnil na procese privatizácie banky. Zúčastňoval sa na procese reštrukturalizácie podniku VSŽ, a.s. v rokoch 1999 - 2001 ako člen Dozornej rady tohto podniku a ako člen riadiaceho výboru bánk pre tento podnik. Zodpovedal aj za riadenia finančnej skupiny Slovenskej sporiteľne.

Makroekonomický analytik a neskôr vedúci ekonomického výskumu, ING Barings Bratislava, 1995-1999

Zodpovedný za celý ekonomický výskum v bratislavskej pobočke banky pôsobiacej na globálnych trhoch.

Zástupca riaditeľa analytického odboru, Slovenská informačná služba, Bratislava, 1993-1995

Vedenie tímu analytikov, vypracúvanie správ pre zákonných odberateľov na základe informácií z odkrytých i zakrytých zdrojov.

Výskumný pracovník, Chemickotechnologická fakulta STU, Bratislava, 1983-1993

Výskum v oblasti matematického modelovania dynamického správania automobilových katalyzátorov a chemických reaktorov. Autor a spoluautor 9 originálnych článkov v medzinárodných odborných časopisoch, s priemerným citačným indexom 5,3. V rokoch 1987-1988 absolvoval ročnú odbornú stáž na McGillovej univerzite v Montreale, Kanada a v roku 1992 ročný postdoktorandský výskumný pobyt na Izraelskom technologickom inštitúte Technion v Haife

VZDELANIE

Slovenská technická univerzita Bratislava, Chemickotechnologická fakulta, 1983-1989, externá vedecká ašpirantúra v oblasti teórie chemických reaktorov, titul CSc.

Slovenská technická univerzita Bratislava, Chemickotechnologická fakulta,
1977-1982, denné štúdium na odbore Organická technológia, absolvoval s
vyznamenaním, titul Ing.

ĎALŠIE ZNALOSTI A ZRUČNOSTI

Jazyky: anglický, ruský, španielsky - aktívne

Člen Správnej rady Nadácie Centrum súčasného umenia (od 2010)

Člen Správnej rady Nadácie Otvorenej spoločnosti (2001-2010)

Predseda Revíznej komisie Ústredného zväzu židovských náboženských obcí
na Slovensku (od 2011)

Patrí medzi zakladajúcich členov Klubu ekonomických analytkov

Vízia rozvoja Rady pre rozpočtovú zodpovednosť

Martin Barto
Bratislava, jún 2020

ÚVOD

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (ďalej RRZ) vznikla v roku 2012 ako nezávislý orgán monitorovania a hodnotenia vývoja hospodárenia Slovenskej republiky a hodnotenia plnenia pravidiel rozpočtovej zodpovednosti. Jej vznik umožnil Ústavný zákon č. 493/2012 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti (ďalej Ústavný zákon). Bola zriadená súčasne s balíkom opatrení zameraných na riešenie stúpajúcej úrovne zadĺženia SR, medzi ktoré patrí zavedenie limitov dlhu, automatické sankcie a korekčné mechanizmy, prísnejšie rozpočtové pravidlá pre samosprávy a zvýšenie rozpočtovej transparentnosti. Súčasne existencia RRZ je v súlade s požiadavkami stanovenými v článku 3 ods. 2 Zmluvy o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii (Fiškálny kompakt) a v spoločných zásadách vzhľadom na záväzok poskytnutý členskými štátmi používať zásadu „dodržiuj alebo vysvetli“ v súlade so spoločnými zásadami.

RRZ takto pôsobí ako monitorovací orgán dodržiavania fiškálnych pravidiel a transparentnosti zo strany vlády, monitorovať verejné financie, hodnotiť fiškálnu udržateľnosť a kvantifikovať náklady politik. RRZ dohliada na vývoj tokových (deficit) i stavových veličín (dlh) charakterizujúcich rozpočtové hospodárenie. Ako jediná verejná inštitúcia sa zo zákona¹ zaoberá a vyhodnocuje fiškálny vývoj v horizonte 50 rokov. Táto úloha dáva RRZ jedinečné postavenie v rámci verejných inštitúcií, ktorých pohľad a aktivity sú riadené najmä volebným cyklom.

Vo všeobecnosti, sa nezávislé rozpočtové inštitúcie postupne presadzujú vo svete, hoci ich úloha je najmä v rovine odporúčaní a stanovísk. Konkrétne korekčné opatrenia musí vždy prijať výkonná moc, ktorá má často odlišné priority než rozpočtová inštitúcia. Navyše aj pravidlá sú postavené tak, že aj v prípadoch porušenia pravidiel existuje viacero únikových možností. To je jeden z dôvodov, prečo časť členských štátov Európskej únie nie je zatiaľ schopná hospodáriť vyrovnane (štrukturálne saldo blízko nuly).

Z dlhodobého pohľadu je to zlá správa, pretože bismarckovský štát² sa kvôli starnutiu populácie a klesajúcej pôrodnosti vyčerpáva. Na Slovensku napríklad podiel počtu občanov v post-produktívnom veku na počet občanov v produktívnom veku stúpne z 25% v tomto roku na 57% v roku 2070³. Starnutie populácie a s tým súvisiaci rast vý-

¹ Článok 2 a článok 4, odsek 1, pís. a Zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti.

² Založený na príspevkoch od ekonomicky aktívnych osôb, Otto von Bismarck (1815-1898), pruský ministerský predseda a nemecký kancelár.

³ European Commission: The 2018 Ageing Report. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip065_en.pdf

davkov na dôchodky, dlhodobú starostlivosť a zdravotníctvo však nie je jediným zdrojom budúcich záväzkov verejných rozpočtov.

V najbližšom období sa bude RRZ musieť, okrem oslabovania bismarckovského štátu, detailne zaoberať aj nasledujúcimi dvoma celoeurópskymi skutočnosťami, ktoré budú mať veľký vplyv na vývoj dlhodobej udržateľnosti verejných financií:

- Významnou časťou budúcich výdavkov (nekrytých dodatočnými príjmami) bude plnenie záväzku Európskej únie byť svetovým lídrom a stať sa uhlíkovo neutrálnou do roku 2050. Zatiaľ vyčíslené priemerné dodatočné ročné výdavky (do roku 2040) predstavovať 1,8 % HDP (zníženie emisií o 47% oproti roku 1990), a ďalšie znížovanie emisií o 70% v rokoch 2020-2050 bude v priemere ročne vyžadovať ďalších až 4,2 % HDP⁴. Tieto výdavky však budú podstatne vyššie, pretože uvedené hodnoty sa týkajú menej ambicióznej stratégie dostať sa do roku na 30% úroveň roku 1990. Súčasná stratégia vyžaduje 90%, a tiež rýchlejšie znížovanie emisií do roku 2030. Z rozpočtu EÚ sa bude dať financovať zhruba 20% nákladov, pričom podmienka je byť pripravený použiť takéto obrovské čiastky. RRZ bude musieť vo svojich modeloch zahrnúť aj tento politický záväzok.
- Jednou z tradičných ciest ako znížiť tlak na verejné financie v dôsledku starnutia populácie je budovanie súkromných dôchodkových účtov. Jednou z formálnych možností je druhý dôchodkový pilier, ktorý existuje od roku 2005. Samozrejme, existuje množstvo súkromných dôchodkových sporení a vytváranie rezerv v rôznej forme. Hlavným problémom všetkých týchto schém je nastavenie menovej politiky ECB od dôb finančnej krízy. Menová politika trvalo poškodzuje sporiteľov tým, že podhodnocuje riziko, a tak vytvára dodatočný tlak na všetky systémy s priebežným (pay-as-you-go) systémy (na Slovensku veľká časť dôchodkov a prakticky celá zdravotná i dlhodobá starostlivosť) a ich budúce záväzky. RRZ by mala identifikovať ako nastavenie menovej politiky ovplyvňuje dlhodobú stabilitu verejných financií. Situáciu obdobne opísal Spolkový ústavný súd⁵.

---

⁴ Návrh nízkouhlíkovej stratégie rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050, M6P SR, 2019, <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24531/2>

⁵ Spolkový ústavný súd v argumentácii uviedol mimo iného, že ECB neskúmala proporionalitu pri svojom programe nákupu dlhopisov verejného sektora (PSPP), hoci tento ovplyvňuje rôznym spôsobom ekonomické a sociálne podmienky prakticky celej spoločnosti. Vid': <https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/EN/2020/bvg20-032.html>

Existujú aj ďalšie trendy, ktoré významne ovplyvnia vývoj verejných financií⁶, a preto ich vplyv bude treba kvantifikovať, no dnes k nim neexistujú relevantné dáta, ani modely.

UPRESNENIE MANDÁTU

RRZ počas ôsmich rokov existencie dôsledne a nezávisle plnila svoje úlohy dané Ústavným zákonom a zákonom č.523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy⁷ a to najmä:

- vypracováva a zverejňuje správu o dlhodobej udržateľnosti vrátane základného scenára a určenia ukazovateľa dlhodobej udržateľnosti,
- vypracováva a predkladá na rokovanie národnej rady správu o hodnotení plnenia pravidiel rozpočtovej zodpovednosti a pravidiel rozpočtovej transparentnosti,
- posudzuje a zverejňuje vyhodnotenia uplatňovania alebo neuplatňovania korekčného mechanizmu na základe toho, či došlo k výraznému odchýleniu sa od strednodobého cieľa alebo konsolidačného úsilia a
- posudzuje a zverejňuje vyhodnotenia začiatku a ukončenia trvania výnimočných okolností, počas ktorých sa korekčný mechanizmus neuplatňuje.

Okrem toho RRZ môže pripravovať stanovisko k legislatívnym návrhom predkladaným na rokovanie národnej rady. Stanoviská by mali skúmať najmä vplyvy na dlhodobú udržateľnosť verejných financií a dôsledky na rozpočet. RRZ má za úlohu aj vykonávať ďalšie činnosti súvisiace s monitorovaním a hodnotením vývoja hospodárenia vo verejných financiách.

Osemročná prax inštitúcie poukázala na to, ako možno mandát RRZ upresniť, zefektívniť a posilniť. Okrem toho, priniesla tiež podnety ako možno zlepšiť celkový fiškálny rámec Slovenska. Dôležitým podkladom pre ďalšie úvahy je aj Hodnotiaca správa OECD z roku 2020⁸.

Najdôležitejšou správou o doterajšom fungovaní RRZ je, že si vybudovala kredit dôveryhodnej, odborne zdatnej a nestrannej inštitúcie. Slovensko sa v rámci OECD stalo jedným z vzorov ako budovať nezávislú fiškálnu inštitúciu. Najdôležitejšou úlohou nového predsedu RRZ bude budovať RRZ tak,

⁶ napr. robotizácia, využívanie umelej inteligencie, migrácia

⁷ V znení zákona č. 436/2013 Z.z.

⁸ https://www.rozpoctovarada.sk/download2/oecd_sprava_2020_eng.pdf

aby tento kredit dôveryhodnosti, odbornosti a nestrannosti sa udržiaval dlhodobo. Takéto postavenie RRZ je naprosto kľúčové pre presadzovanie jej mandátu.

Celkový fiškálny rámec SR

Výdavkové stropy

Stav verejných financií sa dnes hodnotí z dlhodobého pohľadu na základe tzv. dlhovej brzdy, formulovanej v Ústavnom zákone. Okamžitý stav hospodárenia verejnej správy sa hodnotí pomocou kritéria definovaného hodnotou štrukturálneho salda (ako strednodobý cieľ) a trajektóriou k nemu. V ideálnom svete by možno táto dvojica bola postačujúca, v realite však nezabránili nadmernému zadlžovaniu a míňaniu dodatočných príjmov generovaných dobrými časmi. V diskusnej štúdii Ódora z roku 2016 St(r)op míňaniu Zavedenie účinných výdavkových limitov na Slovensku⁹ sa tieto problémy analyzujú a zdôrazňuje sa potreba zavedenia výdavkových stropov. Na túto publikáciu nadviazal Inštitút finančnej politiky MF SR¹⁰, ktorý detailne analyzoval možnú cestu Slovenska k zavedeniu výdavkových stropov. Výdavkové stropy predpokladal už Ústavný zákon, no doteraz neboli zavedené v žiadnej forme (existujúce výdavkové pravidlo, ktoré predpokladá, že výdavky nemajú rásť rýchlejšie ako strednodobý potenciálny rast ekonomiky sa zatiaľ tiež neuplatňovalo). Zavedenie¹¹ záväzných a nemeniteľných¹² viacročných výdavkových stropov (napr. štvorročných, na celé volebné obdobie) je nutným predpokladom zastavenia trvalého odchyľovania sa Slovenska od konsolidácie verejných financií. Samozrejme, že je nutná diskusia o všetkých aspektoch zavedenia výdavkových stropov.

Vzhľadom na to, že počas istého obdobia (2 až 6 rokov) s veľkou pravdepodobnosťou sa nebudú uplatňovať nijaké numerické fiškálne limity (ani domáce, ani európske), bude nutné ich pomerne rýchlo nahradiť, najmä v záujme dlhodobej udržateľnosti verejných financií. **Práve výdavkové stropy naviazané na dlhodobé fiškálne ciele sa dnes javia vhodným nástrojom fiškálnej udržateľnosti.**

⁹ https://www.rozpoctovarada.sk/download2/EXP_CEILINGS_FV_final_04.pdf

¹⁰ https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/17398/89/DS_Navrh_na_impementaciu_vydavkovych-stropov_20181018_final.pdf

¹¹ Jednou cestou je novelizácia zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Ústavný zákon predpokladá, že výdavkové stropy sa zavedú zákonom.

¹² S istými presne definovanými numerickými únikovými klauzulami

Transparentnosť

Jednou z príčin neúspešnej snahy konsolidovať verejné financie je nízka transparentnosť zmien rozpočtu na daný rok. Vláda a minister financií v súčasnosti dokážu zásadne zmeniť rozpočet rozpočtovými opatreniami bez súhlasu parlamentu i posúdenia RRZ. Okrem toho, trojročný horizont rozpočtovania je len formálny, záväzných je len niekoľko hlavných hodnôt (hotovostných) spomenutých v zákone o štátnom rozpočte. Navrhujem v tomto zmysle novelizovať zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, tak aby zmeny rozpočtu napríklad dvakrát ročne schvaľoval parlament po ich posúdení RRZ. Taktiež považujeme za nevyhnutné sfunkčniť trojročné rozpočtovanie verejnej správy, ktoré je v súčasnosti na roky t+1 a t+2 len indikatívne a formálne.

Výbory pre makroekonomické a daňové prognózy by mali mať väčší priestor aj pri prognóze nedaňových príjmov, pripravovaných i existujúcich daňových výdavkov a výdavkových položiek závisiacich od vývoja ekonomiky ako aj úrokových nákladov verejnej správy. RRZ by mala vyjadriť svoje stanovisko ex-post k prognózam oboch výborov a ideálne vypracúvať vlastné prognózy. Ide o to, že v posledných rokoch boli prognózy príliš konzervatívne (čo je v zásade správne) a dodatočné príjmy sa potom nepoužili na konsolidáciu dlhu, ale na dodatočnú spotrebu. Ideálna situácia by bola ak by RRZ predsedala Výboru pre daňové prognózy namiesto MF SR. V podobnom zmysle sa vyjadruje aj diskusná štúdia IFP, ktorá navrhuje, aby nezávislá autorita hrala úlohu pri tvorbe odhadov výberu daní, pretože je to dôležitý prvok pri nastavení výdavkových stropov¹³.

Samosprávy musia byť lepšie ukotvené v rozpočtovom procese, ich úlohy a zodpovednosti jednoznačne zadané. Všetky samosprávy musia prejsť na viacročné rozpočtovanie *de facto* (a nielen *de iure*) a zaviesť princípy hodnoty za peniaze.

Vláda SR sa zaviazala vo svojom programovom vyhlásení, zabezpečiť funkčné trojročné rozpočtovanie a zlepšenie proticyklickej funkcie verejných financií pomocou výdavkových stropov. Tiež sa majú rozšíriť kompetencie nezávislých výborov pre makroekonomické a daňové prognózy o prognózu položiek ako: úrokové výdavky, vybrané nedaňové príjmy (napríklad dividendy) a niektoré zákonom stanovené výdavky (sociálne dávky, penzie, výdavky zdravotného poistenia atď.). Tieto prognózy sa budú v

---

¹³ <https://www.mfsr.sk/sk/finance/Institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/diskusne-studie/3-skrutkovac-hodnotu-za-peniaze-oktober-2018.html#collapse-249661591172524676>

plnej miere preberať do rozpočtu verejnej správy¹⁴. Teraz bude treba tieto zámery presadiť do života - aj v úzkej spolupráci s RRZ.

Fungovanie a postavenie RRZ

Ako sme už spomenuli, RRZ sa stala novým prvkom v oblasti fiškálnej politiky. Do roku 2012 istá miery oponentúry vládnej rozpočtovej politiky pochádzala z Národnej banky Slovenska. Skúsenosti od roku 2012 ukazujú, že v záujme ďalšieho zlepšovania stavu verejných financií by bolo treba urobiť nasledovné zmeny v inštitucionálnom usporiadaní zodpovedností a vyhodnocovania v národnom fiškálnom rámci:

- Odsek 2 článku 30a Zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy navrhujeme novelizovať takým spôsobom, že návrh na korekčný mechanizmus pri výraznom odchýlení sa od strednodobého cieľa predkladá vláde RRZ. Rovnako RRZ by mala navrhovať vláde SR začiatok a koniec výnimočných okolností podľa odseku 3, toho istého článku. Vláda by buď odporúčanie prijala alebo by musela vysvetliť, prečo ho neakceptovala.
- Ako sme diskutovali už vyššie, úspešné plnenie poslania RRZ sa nezaobíde bez toho, aby RRZ produkovala vlastné prognózy makroekonomického vývoja a daňových i nedaňových príjmov verejnej správy. Popri týchto prognózach, RRZ by mala publikovať svoj pohľad na aktuálny vývoj plnenia rozpočtového cieľa (ako salda hospodárenia) celej verejnej správy v aktuálnom roku. Na základe aktuálnych údajov RRZ odhaduje vývoj príjmových a výdavkových položiek rozpočtu, z ktorých sa následne vypočíta odchýlka salda verejných financií od rozpočtového cieľa. RRZ túto krátkodobú prognózu už zverejňuje pod názvom Rozpočtový semafor. Jeho súčasťou sú aj informácie, v akých položkách dochádza k odchýleniu oproti naplánovaným hodnotám. Indikuje tak riziká pre aktuálny rozpočtový rok, ale aj pre nasledujúce obdobie a umožňuje vyhodnotiť bezprostredne opatrenia prijímané vládou počas daného roka.
- Predseda RRZ by mal mať možnosť vystúpiť v NR SR a na zasadnutí Vlády SR pred schvaľovaním zákona o štátnom rozpočte s ex-ante hodnotením rozpočtu z hľadiska dlhodobej udržateľnosti ako aj z hľadiska plnenia strednodobého cieľa, resp. pravidla vyrovnaného rozpočtu¹⁵. Rovnako by mal mať právo vystúpiť na vlastnú žiadosť, napríklad v prípade ak hrozí výrazné odchýlenie sa od strednodobého cieľa, vyrovnaného rozpočtu, či od dlhodobej udržateľnosti.

¹⁴ Program stability Slovenskej republiky na roky 2020 až 2023, máj 2020.

¹⁵ S touto možnosťou počíta aj Programové vyhlásenie vlády na roky 2020-24.

- Vzhľadom na to, že nastáva historicky tretí skok v zadlžovaní štátu, je veľmi pravdepodobné, že sa v nasledujúcich dvoch rokoch otvorí debata o dlhovej brzde a jej parametroch. To sa môže uskutočniť v rámci pripravovanej novelizácie Ústavného zákona, ku ktorému sa vláda zaviazal vo svojom programovom vyhlásení. Úlohou RRZ bude - v zmysle jej mandátu - najmä zhodnotiť všetky relevantné alternatívy z hľadiska dlhodobej udržateľnosti verejných financií¹⁶. Treba však podčiarknuť, že ak sa podarí zaviesť funkčné viacročné výdavkové stropy, budeme mať k dispozícii lepší nástroj na dosiahnutie dlhodobej stability verejných financií, vrátane výdavkov na starnutie obyvateľstva.

Vnútorne fungovanie RRZ

Objem úloh RRZ postupne rastie (ako napr. prognózy, rozpočový semafor, vytváranie vlastných modelov pre hodnotenie cykličnosti, jednorazových efektov; náklady na politiky; zelený plán, nové publikácie), a súčasne vznikajú ďalšie nové potreby a úlohy, a preto bude nutné tomu prispôbiť personálne kapacity Kancelárie RRZ. V súčasnosti má RRZ k dispozícii 15 zamestnancov, z toho 12 analytikov. Správa OECD hovorí o potrebe mierne zvýšiť počet analytických pracovníkov. Podobné závery uvádza aj Horváth vo svojej diskusnej štúdii¹⁷. Pokladáme preto za potrebné zaoberať sa touto otázkou a venovať výberu nových kvalitných pracovníkov veľkú pozornosť. Odporúčame aj zvážiť poskytnúť štipendií vybraným končiacim študentom univerzít s podmienkou niekoľkoročnej pracovnej zmluvy.

Personálne náklady sú najdôležitejšou zložkou celkových nákladov RRZ. Náklady sú kryté NBS v rámci celkovej alokácie prostriedkov RRZ z rozpočtu NBS. Detailné fungovanie tohto usporiadania sa nedá úplne vyčítať z dostupných dokumentov, no s najväčšou pravdepodobnosťou je založené na dobrých vzťahoch medzi inštitúciami, a nie je formalizované. Navrhujeme tento vzťah postupne sformalizovať a formálnu dohodu (v akejkoľvek forme) zverejniť.

Správa OECD konštatovala, že "RRZ mala v nedávnom období ťažkosti so získavaním včasných a komplexných údajov. Týka sa to najmä podrobnejších údajov, ktoré požaduje od Štatistického úradu SR a do určitej miery aj od ministerstva financií a iných štátnych

---

¹⁶ Jednou z možností je nadviazať na únikovú klauzulu a postupovať podobne ako sa to udialo v minulosti, t.j. nastaviť horný limit dlhu na 60% HDP a po istom období ho začať postupne znižovať po 1 percentuálnom bode ročne, napr.

¹⁷ Michal Horváth: European Fiscal Compact in Action: Can Independent Fiscal Institutions Deliver Effective Oversight? Discussion Paper 1/2017, RRZ, January 2017. https://www.rozpoctovarada.sk/download2/dp1_2017_fc_in_action.pdf

inštitúcií na účely plnenia úloh vyplývajúcich z jej mandátu.” K podobnému záveru tiež dospela citovaná Horváthova diskusná štúdia. Navrhujem preto, aby RRZ uzavrela memorandum o porozumení s MF SR týkajúce sa zdieľania údajov vrátane podrobností o tom, čo možno očakávať v súvislosti s údajmi zo Štátnej pokladnice. Okrem toho by RRZ mala uzavrieť aj memorandum o porozumení so Štatistickým úradom SR na posilnenie režimu spoločného využívania údajov, vrátane podkladových informácií pre notifikácie o salde a dlhu Európskej komisii (keďže RRZ i EK robia paralelne na veľmi podobných zadaniach).

Komunikácia RRZ

RRZ komunikuje vo viacerých rovinách: medzinárodné organizácie, vláda a parlament, odborná verejnosť a laická verejnosť. Komunikácii v prvých troch rovinách sa nedá nič vytknúť a treba pokračovať v nastolenom trende. Publikácie RRZ ako celku, členov RRZ a zamestnancov RRZ sú prehľadné, precízne, s dobre prepracovaným poznámkovým aparátom a idúce do detailov. Pre čitateľov, ktorí nechcú ísť do hlbokých detailov problematiky sú naporúdzajú zhrnutia, ktoré poskytujú veľmi dobrý zhustený obraz o danej problematike bez technických detailov. Treba vysoko vyzdvihnúť aj grafickú úroveň publikácií, ktorá ich dáva na ešte vyššiu úroveň.

Dôležitým prvkom je a bude komunikácia s poslancami NR SR, ktorí majú významný dosah na parametre rozpočtov i na konkrétnu formuláciu pravidiel. RRZ venovala značné úsilie komunikácii so zákonodárnym zborom, vypracúvala na podnet poslancov klubov stanoviská k návrhom zákona z pohľadu dlhodobej udržateľnosti verejných financií a dôsledkov na rozpočet. Som presvedčený, že tieto aktivity sú kľúčové pre plnenie poslania RRZ a treba ich posilniť. Podobne považujem v nasledujúcom období za veľmi dôležitú aj komunikáciu s predstaviteľmi a poslancami samospráv, od ktorých sa bude požadovať prechod na viacročné rozpočtovanie a hodnotenie výdavkov a investičných projektov podľa princípov hodnoty za peniaze¹⁸¹⁹.

Z tohto dôvodu navrhujem vytvoriť v rámci Kancelárie RRZ pracovnú pozíciu, ktorá sa bude na celý úväzok venovať podpore komunikácie RRZ. Jednou z dôležitých úloh bude pretlmočenie hlavných posolstiev správ RRZ z technického jazyka do hovorového jazyka a sprostredkovanie týchto posolstiev slovenskej verejnosti.

¹⁸ <https://www.mfsr.sk/sk/financie/hodnota-za-peniaze/>

¹⁹ <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbnxuYWps-ZXBzaXptb3pueWNoc3ZldG92fGd4OjRiM2U0YmY2ZDVIYTk1ZTg>

Skúsenosti z minulých i súčasnej krízy ukazujú, že štátom sa môže vo veľmi krátkom období významne zvýšiť dlh; konkrétne na Slovensku to bolo v rokoch 1999 a 2000 (ozdravenie bánk), kríza rokov 2008-9 a súčasná pandémia. Takéto udalosti majú podstatný vplyv na dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Z tohto dôvodu musí mať štát so zdravými financiami rezervu, aby mohol takéto udalosti (ktoré niekedy nemôže ovplyvniť) absorbovať. RRZ by mala preto raz za niekoľko rokov vydať správu o fiškálnych rizikách, ktoré môžu zásadne zmeniť vládou odhadovanú trajektóriu dlhu a deficitu. Ak poznáme (odhadneme) približnú veľkosť týchto udalostí a zároveň poznáme aj kritické hranice pre náš dlh, je možné odvodiť, ktoré úrovne dlhu môžeme považovať za relatívne bezpečné, pri ktorých nehrozia dramatické nárasty rizikových prirážok. Kvantitatívne vyhodnotenie fiškálnych rizík poskytne odhad veľkosti potrebného vankúša²⁰.

Vo svojej vízii RRZ som uviedol niektoré návrhy jednak na zlepšenie národného fiškálneho rámca, a tiež na zlepšenie postavenia a fungovania RRZ. Všetky tieto návrhy majú spoločnú snahu o zlepšenie dlhodobej stability verejných financií Slovenskej republiky. **Popri týchto opatreniach však najdôležitejšou úlohou nového predsedu RRZ bude udržiavať a zvyšovať dôveryhodnosť, odbornosť a nestrannosť inštitúcie. Tieto atribúty si RRZ vybuodovala za osem rokov svojej činnosti a sú pevným základom na plnenie jej poslania v nasledujúcich, neľahkých rokoch.**

---

²⁰ https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/rozpocet20/Rozpocet_20_Seminar_FV.pdf